

Čas jako „tvořivý“ a jako „ničivý“

Samozřejmě je tu vážná otázka, zda onu „tvořivost“ nebo „ničivost“ můžeme vůbec legitimně připisovat času samému – jde vlastně spíš jen o aktuální přítomnost, a to znamená: přítomnost příslušné (pravé) události a jejího subjektu (eventuelně: jakožto subjektu). Ovšem aktuální přítomnost, ať jakkoli časově rozměrná (a nikoli bodová), nikdy nezahrnuje celou událost (leđa v těch nejjednodušších případech, to nechme zatím stranou), takže pouhý postup od jedné aktuální fáze k druhé ještě nemá a ani nemůže mít zcela ničivý význam, neboť vždy něco z události (nejen mimo ni, mimo její integritu) zůstává ještě součástí příslušného událostního dění jakožto „celku“. Takže mluvíme o „času“ jen prozatímně a jaksi zástupně: je udělení (přidělení) lhůty či termínu zároveň tvořivé i ničivé? Není naopak třeba je chápat jako základní podmínku oné přesouvající se „přítomnosti“ události-subjektu ve světě resp. v jejím, tj. ve „svém vlastním“ okolí (prostředí, „osvětí“)? – Čas sám totiž nemá samostatnou, od „dění“ oddělenou a na „dění“ nezávislou skutečnost, tj. žádné „svébyetí“, ale je vždy těsně spjat s aktivitou nesčetných „událostí-subjektů“, jejichž „časová pole“ přesahují do okolí (pokud je nějaké k dispozici, tedy do „osvětí“ jako aspektu „světa“), tam se překrývají a prostupují a výsledkem vytvářejí místně a časově proměnlivý „obecný čas“. Tento „obecný čas“ však není a ani nemůže být ani tvořivý, ani ničivý, protože nemá k dispozici žádný „svůj-vlastní“ aktivní subjekt (a pouze subjekty jsou nadány aktivitou, tj. schopností být aktivní, rozjíždět akce). Vlastní „skutečnost“ (i „původ“) oné „tvořivosti“ nebo „ničivosti“ musíme proto hledat a zkoumat tam, kde je zakládána a ustavována (pravá) událost a případně její subjekt (a je to událost sama, která si ustavuje svůj subjekt resp. která se sama aktivně stává subjektem).

(Písek, 130831-1.)